

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 1. december 2021
Kontor: Internationalt kontor
Sagsbeh: Sani Sogliano
Sagsnr.: 2021-3050-0089
Dok.: 2237255

**Berigtiget samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets
ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre
anliggender) den 9.-10. december 2021**

Side:

2-10 Punkt 6

Forordning om europæiske editions- og
sikringskendelser om elektronisk bevis-
materiale i straffesager
- *Statusorientering*

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Dagsordenspunkt 6: Forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager

Revideret notat. Ændringer er markeret med streg i marginen.

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2018) 225 endelig

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. december 2021 med henblik på en statusorientering om trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet. Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7. december 2018 og til direktivforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog en endelig position til forslagene den 14. december 2020, hvorefter der er pågået trilogforhandlinger om forslagene. Forordningsforslaget har overordnet til formål at lette indsamlingen af elektronisk bevismateriale på tværs af landegrænser i straffesager. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forordningsforslaget er omfattet af retsforbeholdet, og forslaget har derfor i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det vurderes dog umiddelbart, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af det samtidigt fremsatte direktivforslag vil have konsekvenser for Danmark. Det forventes, at man fra dansk side kan tage statusorienteringen til efterretning.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 17. april 2018 en pakke bestående af et forslag til forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager samt et forslag til direktiv om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager.

De to forslag supplerer de eksisterende EU-regler om retligt samarbejde, herunder konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem EU's medlemsstater, samt den europæiske efterforskningskendelse. Danmark deltager ikke i sidstnævnte på grund af retsforbeholdet.

Forordningsforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1. I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet

vedrørende retlige og indre anliggender) deltager Danmark ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 53 og 62. Direktivforslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet, og Danmark deltager derfor i en kommende vedtagelse af det foreliggende direktivforslag, der således vil være bindende for og finde anvendelse i Danmark. Begge forslag skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Forbedring af grænseoverskridende adgang til e-beviser har indgået i arbejdet med strafforfølgelse i cyberspace, der bl.a. omfatter spørgsmål om kryptering og e-beviser. Emnet har siden 2015 været drøftet på en række rådsmøder.

Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7. december 2018 og til direktivforslaget i forbindelse med rådsmødet den 7.-8. marts 2019. Europa-Parlamentet vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet blev indledt den 10. februar 2021.

Sagen forventes sat på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. december 2021 med henblik på en statusorientering om forhandlingerne med Europa-Parlamentet.

3. Formål og indhold

Kommissionens oprindelige forordningsforslag har været genstand for en række drøftelser på arbejdsgruppeniveau. Den følgende gennemgang afspejler Rådets generelle indstilling til forordningsforslaget, der blev vedtaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7. december 2018. Det skal i den forbindelse understreges, at forslaget aktuelt er under trilogforhandling, og at der derfor løbende må forventes at blive fremsat kompromisforslag, der kan afvige fra Rådets generelle indstilling.

Forordningsforslaget bygger på princippet om gensidig anerkendelse og indfører europæiske kendelser om (1) udlevering og (2) sikring af elektronisk bevismateriale, der er lagret af en tjenesteudbyder, der udbyder sine tjenester i EU. De to typer kendelser kan kun udstedes i forbindelse med straffesager, herunder i forbindelse med efterforskning.

Begge typer kendelser vil skulle udstedes eller godkendes af en judicial myndighed i en medlemsstat (udstedelsesstaten) og fremsendes ved brug af en særlig attest direkte til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant, som tjenesteudbyderen – i medfør af det samtidigt fremsatte direktivforslag – har udpeget med henblik på indsamling af bevismateriale.

Forslaget adskiller sig fra andre retsakter, der bygger på princippet om gensidig anerkendelse, ved, at myndighederne i den medlemsstat, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret (den fuldbyrdende medlemsstat), som udgangspunkt ikke inddrages, idet kendelsen sendes direkte til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant.

Myndighederne i det land, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret, vil kun blive inddraget i særlige tilfælde, eller hvis tjenesteudbyderen eller repræsentanten ikke efterkommer kendelsen. Der pågår i øjeblikket forhandlinger om indførelsen af en såkaldt ”notifikationsprocedure” i forordningsforslaget. Notifikationsproceduren indebærer overordnet, at myndighederne i det land, hvor tjenesteudbyderen er repræsenteret eller etableret (fuldbyrdsmedlemsstaten), modtager en notifikation om kendelsen, når denne fremsendes til tjenesteudbyderen eller dennes retlige repræsentant.

Forslaget finder kun anvendelse i grænseoverskridende situationer, det vil sige i tilfælde, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret i en anden medlemsstat end udstedelsesstaten. I de tilfælde, hvor tjenesteudbyderen er etableret eller repræsenteret i samme medlemsstat som den udstedende myndighed, vil sikringen eller udleveringen af bevismaterialet skulle ske efter nationale regler. Forslaget finder ligeledes anvendelse, hvis tjenesteudbyderen ikke er etableret eller repræsenteret i EU, men udbyder tjenester i EU.

Efter forordningsforslaget skal kendelser således sendes direkte fra en myndighed i en medlemsstat til en tjenesteudbyders retlige repræsentant i en anden medlemsstat. En sådan ordning ville rejse spørgsmål i henhold til grundloven, hvis forordningen havde virkning for og fandt anvendelse i Danmark. Det skyldes, at danske myndigheder efter grundloven som udgangspunkt anses for at være enekompetente til at udøve myndighedsbeføjelser inden for det danske territorium (det såkaldte uskrevne grundlovsforbud), herunder til at optræde med retligt forbindende virkning direkte over for virksomheder og personer i Danmark.

Idet forordningen er omfattet af retsforbeholdet, og dermed ikke finder anvendelse i Danmark, vil kendelser efter forordningsforslaget ikke kunne rettes til og fuldbyrdes direkte over for virksomheder etableret i Danmark. Derimod kan kendelser rettes til sådanne virksomheders retlige repræsentanter, som er udpeget i en anden medlemsstat, ligesom de kan fuldbyrdes, over for virksomhedens retlige repræsentant, af myndighederne i det pågældende medlemsland. Sådanne kendelser vil derfor ikke få retlig virkning i Danmark.

På den baggrund vurderes det, at forordningsforslaget ikke i sin nuværende form rejser spørgsmål i forhold til grundloven.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget til forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages med Europa-Parlamentet som medlovgiver.

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg for Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (LIBE), som vedtog den endelige ordførerrapport den 14. december 2020.

Europa-Parlamentet foreslår bl.a. at sammenlægge forordningsforslaget om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager med direktivforslaget om harmoniserede regler for udpegning af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager, så der alene lægges op til at vedtage én samlet forordning om e-beviser.

Europa-Parlamentet lægger endvidere op til at ændre definitionerne på de typer af data, der er omfattet af forordningsforslaget, herunder foreslås der bl.a. tre typer af datakategorier (abonnementsdata, trafikdata og indholdsdata) frem for de fire typer af datakategorier (abonnementsdata, adgangsdato, transaktionsdata og indholdsdata), som fremgår af Kommissionens oprindelige forordningsforslag.

Herudover forelåes det bl.a., at forordningsforslaget skal indeholde en udvidet notifikationsmekanisme i henhold til udstedelsen af europæiske editions- og sikringskendelser.

Det bemærkes, at trilogforhandlingerne om forslaget blev indledt den 10. februar 2021, og at det forventes, at der i forbindelse med de kommende forhandlinger løbende vil blive fremsat kompromisforslag.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at den grænseoverskridende dimension af de identificerede problemer betyder, at det er nødvendigt med tiltag på EU-niveau. Kommissionen har bl.a. anført, at de kriminalitetstyper, der findes elektroniske beviser for, ofte vedrører situationer, hvor den infrastruktur, de elektroniske beviser lagres på, samt tjenesteudbyderen, der driver infrastrukturen, er omfattet af en anden national retlig ramme – inden eller uden for EU – end den retlige ramme, som ofret og gerningsmanden er omfattet af. Som følge heraf kan det være meget tidskrævende og vanskeligt for det kompetente land at få effektiv adgang til elektroniske beviser på tværs af grænserne uden fælles minimumsregler.

Kommissionen har anført, at medlemsstaterne hver for sig vil have særligt svært ved at tage højde for den forskelligartede regulering i medlemsstaterne og ved at forbedre samarbejdet efter den nuværende EU-lovgivning, navnlig via den europæiske efterforskningskendelse.

På baggrund af de forskellige retlige tilgange, antallet af berørte politikområder (sikkerhed, grundlæggende rettigheder, herunder proceduremæssige rettigheder og beskyttelsen af personoplysninger, samt økonomiske aspekter) samt den brede vifte af interesser vurderer Kommissionen således, at det er mest hensigtsmæssigt med lovgivning på EU-niveau for at kunne adressere problemerne.

Det er – af de af Kommissionen anførte grunde – regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Danmark har – med enkelte undtagelser – ikke gennemført særlig lovgivning om gensidig retshjælp i straffesager. Det antages imidlertid med støtte i retspraksis, at udenlandske begæring om efterforskningskridt i Danmark kan imødekommes, uanset om fremsættelsen og behandlingen af retsanmodninger er reguleret i en aftale, der finder anvendelse mellem Danmark og den anmodende stat. De relevante efterforskningskridt gennemføres i givet fald på grundlag af en analog anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven, idet en udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder ransagning, beslaglæggelse samt edition, kan imødekommes, hvis

det pågældende efterforskningskridt kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning.

Lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union indeholder endvidere en række særlige regler og procedurer for retshjælp til andre medlemsstater for så vidt angår fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser.

Princippet i reglerne om gensidig retshjælp er, at anmodninger om retshjælp fremsendes mellem de relevante myndigheder i medlemsstaterne.

Der findes ikke regler om fremsendelse af kendelser om udlevering af bevismateriale i straffesager direkte til en tjenesteudbyder på tværs af landegrænserne.

Forslaget supplerer således de eksisterende regler om retligt samarbejde, herunder konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater.

7. Konsekvenser

Forordningsforslaget er som nævnt fremsat med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningsforslaget, ligesom forslaget ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor i sig selv ikke lovgivningsmæssige, økonomiske eller øvrige konsekvenser for Danmark.

Det bemærkes imidlertid, at forordningsforslaget skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte direktivforslag, som ikke er omfattet af retsforbeholdet, hvorfor det umiddelbart vurderes, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af det samtidigt fremsatte direktivforslag vil have konsekvenser for Danmark, herunder for erhvervslivet. Danmarks stilling i relation til forordningsforslaget er i øjeblikket ved at blive nærmere afdækket i samarbejde med Kommissionen i lyset af Danmarks tilknytning til direktivforslaget. De mulige konsekvenser af forordningsforslaget vil på baggrund af resultatet af denne undersøgelse kunne fastlægges nærmere.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Erhverv, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for byretterne, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, Politiforbundet, Datatilsynet og Domstolsstyrelsen har afgivet høringssvar, men har ikke haft bemærkninger til forslaget.

IT-Politisk forening, Erhvervsstyrelsen, Dansk Erhverv og Advokatrådet har afgivet høringssvar med bemærkninger til forslaget.

IT-Politisk forening har bl.a. anført, at det er et grundlæggende problem ved forordningsforslaget, at det giver myndigheder mulighed for at operere direkte i andre EU-lande, ved at udstede bindende editionskendelser til tjenesteudbydere, uden at involvere myndighederne i modtagerlandet. Med forordningsforslaget overlades det dermed til private tjenesteudbydere at værne om borgernes retssikkerhed og grundlæggende rettigheder.

Dansk Erhverv har bl.a. anført, at der på tværs af grænser er behov for en ny måde at behandle og fremskaffe elektronisk bevismateriale i straffesager - forudsat at det ikke går ud over tjenesteudbyderes mulighed for at beskytte brugernes data. Imidlertid ses der med bekymring på den situation, at Danmark står uden for de retslige instrumenter introduceret i forordningsforslaget. På den baggrund opfordrer Dansk Erhverv bl.a. til en analyse af eventuelle modstridende forpligtelser samt en mulig justering af dansk lovgivning med henblik på at sikre overensstemmelse med forordningen.

Erhvervsstyrelsen har vurderet, at en vedtagelse af forordningsforslaget sammenholdt med en vedtagelse af direktivforslaget kan medføre administrative byrder for erhvervslivet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forordningsforslaget har været genstand for en række drøftelser på arbejdsgruppeniveau i forbindelse med trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet, men der er endnu ikke opnået enighed om en fælles tilgang mellem Rådet og Parlamentet.

Det forventes, at medlemsstaterne vil tage statusorienteringen til efterretning på rådsmødet den 9.-10. december 2021.

10. Regeringens (foreløbige) generelle holdning

Fra dansk side er man umiddelbart overordnet positivt indstillet over for forslaget, der har til formål at lette det retlige samarbejde i straffesager.

Det bemærkes dog, at Danmark, som følge af retsforbeholdet, ikke vil deltage i en kommende vedtagelse af forordningsforslaget, som derfor ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Som følge af det samtidigt fremsatte direktivforslag, som ikke er omfattet af retsforbeholdet, vil forslagene dog kunne medføre visse konsekvenser for Danmark, jf. pkt. 7. I forbindelse med de aktuelle trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet vil man fra dansk side derfor fortsat være opmærksom på, hvilken betydning forslaget vil have for Danmark, herunder for danske myndigheder, forbrugere og tjenesteudbydere, samt for det fremtidige samarbejde med de øvrige medlemsstater.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forordningsforslaget blev forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 6.-7. december 2018, hvor Rådet vedtog en generel indstilling til forordningsforslaget.

Forordningsforslaget blev forelagt til orientering sammen med direktivforslaget forud for den uformelle videokonference for justitsministre den 2. december 2020 under dagsordenspunktet "Retlige aspekter af terrorbekæmpelse: c) Digitalt samarbejde".

Folketingets Europaudvalg fik forud for den uformelle videokonference for justitsministre den 11. marts 2021 tilsendt et samlenotat om forordningen,

som var sat på dagsordenen for videokonferencen med henblik på en statusorientering. Inden forelæggelsen for Folketingets Europaudvalg blev punktet dog efterfølgende taget af dagsordenen for den uformelle videokonference.